Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 30 grudnia 1935 r. 1398.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ. Dział. Str.

1. "L.Zinios" o stosunku Niemiec do Kłajpedy.- I. 1.

Kronika.

2. Konwencja konsularna z Włochami.- " 2.
3. 5-lecie posła sowieckiego w Kownie.- " "
4. Odznaczenie rektora Romera w Paryżu.- " "
5. Wycieczka polska w Kownie.- " "
6. Sprawa rokowań handlowych z Sowietami.- " "

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

7. Dokoła walnego zjazdu narodowców.- III. 2.
8. Książka prezydenta państwa o Sokratesie.- " "
9. Sprawa obrony przeciwgazowej.- " "
10. Protesty przeciwko posunięciom Dyrektorjatu.- " "
11. Sprawa metrykacji wyznaniowej.- " "
12. Dokoła ustawy o księgarniach.- " "
13. Wyrok w sprawie rozruchów włościańskich.- " 3.
14. Dom wypoczynkowy dziennikarzy.- " "

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

Kronika.

15. Język litewski a rabini.- IV. 3.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kronika.

16. Sprawa nominacji osób nieposiadających języka lit.- VII. "
17. Sprawa ochrony gospodarstw i płac urzędniczych.- " "
18. Nowe pismo litewskie w Kłajpedzie.- " "

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

Kronika.

19. Doroczne zebranie święciańskiego "Rytasa".- VIII. "
20. Zakaz akademji nauczycielskiej.- " "

-----o-----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

1/. "L.ŻINIOS" O STOSUNKU NIEMIEC DO KŁAJPEDY. "L.Żinios" Nr. 294 z 23.XII.1935 r.: Art.p.t. "Pomyślmy o zatroszczmy się, jeżeli jeszcze możemy".Streszczenie:

Jedną z doniosłych spraw, które należy wyjaśnić jest sprawa stosunków z Niemcami oraz stosunek Niemiec do Kłajpedy.

Niemcy hitlerowskie są usposobione względem Litwy nieprzyjaźnie. Jest rzeczą niemal pewną, że niepodobna od Niemiec oczekiwać zmiany tej polityki. Dopóki w Niemczech panować będzie narodowo-socjalistyczny faszyzm Niemcy nie będą bodaj wcale tolerować samodzielności małego narodu, czy małego państwa-

Wprawdzie ze względów ogólnopolitycznych faszystoskie Niemcy mogą niekiedy okazać łaskawsze oko również Litwie. Będzie to jednak manewr taktyczny. Duch imperjalizmu nacjonalistycznego, który się tak zaznaczył w książce Hitlera "Moja walka", pozostanie w dalszym ciągu. Hasło "Drang nach Osten" nie jest pustym frazesem.

Obecnie jednak można oczekiwać od narodowych socjalistów trochę łaskawszego stosunku. Składają się na to przyczyny międzynarodowe. Anglja ostatnio niepokoi się sprawą dalekiego Wschodu. W związku z tem potrzebuje Anglja kontaktu z Sowietami. Te ostatnie zaś dla swobodniejszego działania na Wschodzię żądają zapewnienia bezpieczeństwa granic zachodnich. Zrozumiałą jest rzeczą że Anglja wywiera wpływ na Niemcy, które odpowiadają na to, że nie mają z Sowietami wspólnej granicy. Skoro Sowiety mogą twierdzenie to odeprzeć, wskazując na niebezpieczeństwo hitlerowskiego imperjalizmu dla krajów bałtyckich, w takim razie logiczną jest rzeczą, że Niemcom zależy na uzyskaniu zapewnienia państw bałtyckich, że nie odczuwają one niebezpieczeństwa dzisiejszych Niemiec. Jest to jedna z donisołych przyczyn okazywania przez Niemcy szczególnej przyjaźni Łotwie i Estonji. O ile zajdzie potrzeba hitlerowcy złagodzą kurs nawet w stosunku do Litwy, zwłaszcza że trzeba czemś zrekompensować obszar kłajpedzki za dobre głosowanie.

Tymczasem hitlerowskie Niemcy w dalszym ciągu prowadzą robotę nad oderwaniem Kłajpedy, czyniąc to jednak w"sposób pokojowy". Z jednej strony faszyści niemieccy czynią wszystko co leży w ich mocy, by oddalić Kłajpedę od Wielkiej Litwy i zerwać łączność polityczną, kulturalną, gospodarczą, narodową między Kłajpedą a Litwą.

Niemieckie wysiłki nie pozostały bez konsekwencyj. Obszar Kłajpedy żyje na podstawie swego statutu, zaś Litwa żyje własnem życiem, które coraz bardziej odbiega od życia kłajpedzkiego. Z drugiej strony hitlerowskie Niemcy prowadzą w państwach, które podpisały konwencję kłajpedzką propagandę zmierzającą do tego, by wreszcie oświadczyć, iż obszar Kłajpedy niema nic wspólnego z Litwą, że Litwa nie potrafi dać sobie rady z krajem o tak "wysokiej kulturze" i że wobec tego Kłajpeda musi być całkiem samodzielna.

Czy może ktoś twierdzić, że ta propaganda hitlerowców niemieckich pozostaje bez skutków? Niekiedy daje się słyszeć,że w Anglji owoce propagandy niemieckiej przedostają się do wiadomości publicznej. Natomiast wiadomości pochodzące z Litwy nie doczekują w prasie angielskiej pozytywnej oceny.

Najdziwniejszą zaś jest rzeczą , że na Litwie ci i owi poddają się propagandzie hitlerowskiej. W prasie coraz rzadziej i coraz mniej ukazuje się wiadomości o wewnętrznem życiu Niemiec, tak że ci i owi mogą sobie wytworzyć wrażenie, że wszystko jest w porządku. W ten sposób działa się na niekorzyść Litwy.

Sprawy te mają dla Litwy żywotne znaczenie. Kto jednak poważnie temi sprawami się zajmuje? Obraz jest jasny: hitlerowskie Niemcy mają w stosunku do Kłajpedy wyraźne plany, a co ma Litwa? /A- 6/.

K r o n i k a .

2/. KONWENCJA KONSULARNA Z WŁOCHAMI. "L.Zinios" z 27.XII. 1935 r.: Dnia 20 grudnia parlament włoski ratyfikował litewsko-włoską konwencję konsularną. /A-10/.

3/. 5-LECIE POSŁA SOWIECKIEGO W KOWNIE. "L.Zinios" z 27. XII.1935 r.: 23 grudnia minister Łozorajtis podejmował śniadaniem posła sowieckiego p.Karskiego, dziekana korpusu dyplomatycznego w Kownie dla uczczenia 5-lecia akredytowania w Kownie. /A-9/ P.

4/. ODZNACZENIE REKTORA ROMERA W PARYŻU. "L.Zinios" z 27.XII.1935 r. Rektor Romer wygłosił w dniach 11 -20 grudnia w Paryżu trzy odczyty. 1. Prawny system gwarantujący suwerenność Litwy na terytorjum kłajpedzkiem. 2. Problem prawny luk w statucie kłajpedzkim. 3. Związek bałtycki a regjonalna solidarność. W dowód uznania prof.Romer otrzymał bronzowy medal z nadpisem "Honorowa odznaka uniwersytetu paryskiego rektorowi uniwersytetu kowieńskiego prof.M.Romerowi". /A-5/.P.

5/. WYCIECZKA POLSKA W KOWNIE. Prasa ryska z 28.XII.1935 W tych dniach w Kownie bawiła wycieczka w składzie 12 osób, zorganizowana w czasie świąt przez znane polskie biuro podróży "Orbis" z Warszawy do Rygi. W drodze powrotnej wycieczka zatrzymała się w Kownie na 1 i pół dnia. /A-8/17/.

6/. SPRAWA ROKOWAŃ HANDLOWYCH Z SOWIETAMI. "Sekmadienis" z 28.XII.1935 r.: Rokowania handlowe z Sowietami zostały pomyślnie zakończone. W tych dniach przedstawiciel handlowy Sowietów Samarin udał się do Moskwy w sprawie ratyfikacji traktatu. /A-9/.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

7/. DOKOŁA WALNEGO ZJAZDU NARODOWCÓW. "L.Aidas" z 28. XII.1935 r.: Dnia 28 grudnia rozpoczął się w Kownie walny zjazd narodowców. Premjer Tubelis, będący jednocześnie prezesem zw.narodowców wygłosił przemówienie inauguracyjne oraz sprawozdanie szeroko uwzględniające zagadnienia gospodarcze życia litewskiego. Premjer podkreślił sukcesy litewskie w dziedzinie gospodarczej i kulturalnej, wysuwając czynnik ciągłej produkcyjnej pracy jako podstawę dalszego dobrobytu kraju.

W zjeździe tautininków bierze udział ok.500 delegatów z rejonów, nie licząc dużej liczby gości. /C-6/6/.P.

8/. KSIĄŻKA PREZYDENTA PAŃSTWA O SOKRATESIE. "L.Aidas" z 28.XII.1935 r.: W tych dniach na lit. rynku księgarskim ukazała się książka, będąca przekładem paru djalogów greckich Platona. Przekładu dokonał prezydent Smetona. /C-17/13/.P.

9/. SPRAWA OBRONY PRZECIWGAZOWEJ. "L.Aidas" z 28.XII. 1935 r.: Zostały ogłoszone przepisy o zakładaniu oddziałów degazacji, które mają przeprowadzić akcję ratowniczą w razie ataku gazowego. Oddziały takie mogą być zakładane w fabrykach, szpitalach, dworcach kolejowych, elektrowniach, szkołach, strażach pożarnych i t.d. W Kownie będą założone kursy dla instruktorów-kierowników oddziałów degazacyjnych. / C-13/14/.

10/. PROTESTY PRZECIWKO POSUNIĘCIOM DYREKTORJATU. "L.Aidas" z 28.XII.1935 r.: Ostatnie posunięcia Dyrektorjatu Baldžiusa wywołały szereg uchwał protestacyjnych rozmaitych organizacyj litewskich tak w Kownie jak i na prowincji. /C-33/.

11/. SPRAWA METRYKACJI WYZNANIOWEJ. "L.Aidas" z 28.XII. 1935 r.: Pisma donoszą, że wkrótce ma być opracowana ustawa o metrykacji wyznaniowej. Sprawa wprowadzenia metrykacji cywilnej narazie nie jest aktualna. /C-22/5/.

12/. DOKOŁA USTAWY O KSIĘGARNIACH. "L.Aidas" z 28.XII. 1935 r.:Opublikowano ostatnio ustawę o księgarniach. Ustawa zawiera 23 paragrafy i dotyczy zezwalania na otwieranie księgarni oraz ingerencji władz administracyjnych./C-18/1/.

13/. WYROK W SPRAWIE ROZRUCHÓW WŁOŚCIAŃSKICH. "L.Aidas" z 25.XII.1935 r.: Dnia 19 grudnia sąd po rozważeniu sprawy 9 podżegaczy rolników, którzy dnia 9 listopada w lesie wsi Sarmatczyzna, gm.pojezioroskiej, pow.wyłkowyszkoskiego wymienili strzały z policją i "szaulisami" skazał: W.Damijonajtisa na jeden miesiąc zwyczajnego więzienia, P.Prajkauskasa na 6 mies. zwyczajnego więzienia, Wł. Petrawiczusa na jeden rok więzienia ciężkich robót, Mitisa na 4 lata więzienia ciężkich robót, M.Jodiszusa i Ant.Grigawiczusa po 6 lat więzienia ciężkich robót, P.Sarpulisa na 12 lat więzienia ciężkich robót i Józefa Sarpulusa na dożywotnie więzienie. /C-4/6/.P.

14/. DOM WYPOCZYNKOWY DZIENNIKARZY."L.Aidas" z 28.XII.35.: Niedawno w Gierulach /pod Kłajpedą/ stanął dom wypoczynkowy dziennikarzy. Nosi on nazwę dr.Puryckisa. /C-18/2/.

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

K r o n i k a .

15/. JĘZYK LITEWSKI A RABINI. Prasa ryska z 28.XII.1935.: Została utworzona komisja, której prezesem jest dyr.Juszka, mająca egzaminować kandydatów na rabinów ze znajomości języka litewskiego. /D-8/. P.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

16/. SPRAWA NOMINACJI OSÓB NIEPOSIADAJĄCYCH JĘZYKA LITEWSKIEGO. Prasa ryska z 28.XII.1935 r.: Dyrektorjat Kraju Kłajpedzkiego wyznaczył na asesorów sądowych Boemeleit'a-, Schroeder'a i Pierach'a. Dyrektorjat mianując wyżej wymienione osoby nie przytrzymywał się przepisów ani też wymagań statutu kłajpedzkiego, aby urzędnicy instytucyj autonomicznych posiadali oba krajowe języki. Niektórzy z pomiędzy nowozamianowanych nie posiadają języka litewskiego. /E-2/.P.

17/. SPRAWA OCHRONY GOSPODARSTW I PŁAC URZĘDNICZYCH. "Liet. Aidas" z 23.XII.1935 r.: Sejmik z małemi zmianami przyjął w trzech czytaniach ustawę o ochronie gospodarstw, znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej. Ustawa ta przed kilku laty spowodowała veto Gubernatora.

Uchwalono drobne zmiany w ustaleniu kompensacyj zwolnionym urzędnikom. Ustawa ta jest na niekorzyść Litwinów ostatnio usuniętych z urzędów.

Na szereg zapytań przedstawiciela frakcji litewskiej Kibranca, prezes Dyrektorjatu Baldžius odrzekł, iż sprawy te nie są wciągnięte do porządku dziennego. Dyrektorjat zamierza odwołać ustalone przez Dyrektorjat Bruwelajtisa zmniejszenie pensyj urzędników o 10%.. /E-9/.

18/. NOWE PISMO LITEWSKIE W KŁAJPEDZIE. "L.Aidas" z 28.XII. 1935 r.: Z dniem 2 stycznia zacznie się ukazywać w Kłajpedzie nowy dziennik litewski "Vakarai" /Zachód/. Pismo przeznaczone jest do zapoznawiania Litwinów z Litwą Zachodnią. /E-39/.

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

K r o n i k a .

19/. DOROCZNE ZEBRANIE ŚWIACIAŃSKIEGO "RYTASA". "Vil.Ryt." z 28.XII.1935 r.: 7 stycznia w Święcianach odbędzie się doroczne walne zebranie litewskiego towarzystwa oświatowego "Rytas". /"Rytas " święciański/. /HH-3/9/.

20/. ZAKAZ AKADEMJI NAUCZYCIELSKIEJ. "Vil.Ryt." z 28.XII. 1935 r. : Starostwo Grodzkie nie udzieliło zezwolenia na zorganizowanie akademji nauczycielskiej, która miała się odbyć 29 grudnia z okazji 10-lecia Zw.Nauczycieli Litwinów.

-----oOo--------